

## धनकुटा नगरपालिका प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०८१

प्रस्तावना: भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्र लगायतको क्षेत्रमा अध्ययन, अनुसन्धान, संरक्षण, संवर्धन र विकास गरी धनकुटा नगर क्षेत्रको सामाजिक र सांस्कृतिक रूपान्तरणलाई सहयोग पुऱ्याउन धनकुटा नगरपालिका प्रज्ञा प्रतिष्ठानको स्थापना र सञ्चालन गर्न वाञ्छनीय भएकोले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

### परिच्छेद - १

#### प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम “धनकुटा नगरपालिका प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०८१” रहेको छ ।

(२) यो ऐन स्वीकृत भई राजपत्रमा प्रकाशन भए पछि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) "नगरपालिका" भन्नाले धनकुटा नगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

(ख) "प्रमुख" भन्नाले धनकुटा नगरपालिकाको प्रमुखलाई सम्झनु पर्छ ।

(ग) "उपप्रमुख" भन्नाले धनकुटा नगरपालिकाको उपप्रमुखलाई सम्झनु पर्छ ।

(घ) "अध्यक्ष" भन्नाले दफा ११ को उपदफा (२) बमोजिम चयन भएको धनकुटा प्रज्ञा प्रतिष्ठानको अध्यक्षलाई सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "उपाध्यक्ष" भन्नाले दफा ११ को उपदफा (२) बमोजिम चयन भएको धनकुटा प्रज्ञा प्रतिष्ठानको उपाध्यक्षलाई सम्झनु पर्छ ।

(च) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले धनकुटा नगर कार्यपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनु पर्छ ।

(छ) "सचिव" भन्नाले दफा ११ को उपदफा (२) अनुसार धनकुटा प्रज्ञा प्रतिष्ठानको सचिवलाई सम्झनु पर्छ ।

(ज) "पदाधिकारी" भन्नाले अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षलाई सम्झनु पर्छ ।

(झ) "सदस्य" भन्नाले धनकुटा प्रज्ञा प्रतिष्ठानको सदस्यलाई सम्झनु पर्छ ।

(ञ) "प्राज्ञ सभा" भन्नाले दफा ७ बमोजिम गठन भएको सभालाई सम्झनु पर्छ ।

(ट) "प्राज्ञ" भन्नाले भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्रको क्षेत्रमा अध्ययन, अनुसन्धान, संवर्धन र विकासका लागि क्रियाशील धनकुटा नगरवासी प्राज्ञ सभाको सदस्यलाई सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "प्रज्ञा प्रतिष्ठान" भन्नाले यस ऐनको दफा ११ बमोजिम गठन भएको प्रज्ञा प्रतिष्ठानलाई सम्झनु पर्छ ।

### परिच्छेद-२

### प्रज्ञा प्रतिष्ठानको साङ्गठनिक स्वरूप र संरचना

२. साङ्गठनिक स्वरूप: (१) धनकुटा प्रज्ञा प्रतिष्ठानको साङ्गठनिक स्वरूप देहाय बमोजिमको हुनेछ ।

क. प्रज्ञा प्रतिष्ठान तदर्थ समिति

ख. प्राज्ञ सभा

ग. प्रज्ञा प्रतिष्ठान

घ. विधागत समिति

३. साङ्गठनिक संरचना: (१) धनकुटा प्रज्ञा प्रतिष्ठानको साङ्गठनिक संरचना निम्न बमोजिम हुनेछ ।

क) प्राज्ञ सभा

ख) प्रज्ञा प्रतिष्ठान

ग) विधागत समिति

घ) प्रज्ञा प्रतिष्ठानले गठन गरेका उप समितिहरू

### परिच्छेद-३

#### प्रज्ञा प्रतिष्ठानको तदर्थ समिति

४. प्रज्ञा प्रतिष्ठान तदर्थ समितिको गठन: (१) धनकुटा नगरपालिकाको प्रमुखको अध्यक्षतामा ऐन कार्यान्वयन भए पश्चात् तदर्थ समिति गठन हुनेछ । उक्त समितिमा नगरपालिका क्षेत्र भित्रका भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्रको संरक्षण, संवर्धन र विकासका लागि क्रियाशील धनकुटा नगर क्षेत्रभित्रका साधक, सर्जक तथा अनुसन्धानकर्ताहरूबाट नगर कार्यपालिकाले तोकेका ९ जना सदस्य रहनेछन् । उक्त समितिमा सामाजिक विकास समितिका संयोजक पदेन सदस्य रहनेछन् भने शिक्षा युवा तथा खेलकुद विकास शाखाका शाखा प्रमुख सदस्य सचिवका रूपमा रहेछन् ।

(२) तदर्थ समितिले गठन भएको ६ महिना भित्र प्राज्ञ सभा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।

५. प्रज्ञा प्रतिष्ठान तदर्थ समितिको काम, कर्तव्य: (१) धनकुटा प्रज्ञा प्रतिष्ठान तदर्थ समितिको काम, कर्तव्य देहाय बमोजिम हुनेछ:

क. ६ महिना भित्र प्राज्ञ सभा आव्हान गर्ने

ख. प्राज्ञ सभा सदस्यता वितरण गर्ने,

ग. प्रज्ञा प्रतिष्ठान संचालनका लागि आवश्यक पर्ने कार्यविधि निर्देशिका लगायत तयार गरी प्राज्ञ सभामा पेश गर्ने

### परिच्छेद- ४

#### प्राज्ञ सभा सम्बन्धी व्यवस्था

६. प्राज्ञ सभाको गठन: (१) प्राज्ञ सभाको आयोजना प्रज्ञा प्रतिष्ठान तदर्थ समितिले गर्नेछ ।

(२) प्राज्ञा प्रतिष्ठान तदर्थ समितिको पदाधिकारीहरू स्वतः प्राज्ञ सभाको सदस्य हुनेछन् ।

(३) दफा ५ को उपदफा (१) को खण्ड ख बमोजिम वितरण गरेको सदस्य समेत प्राज्ञ सभाको सदस्य हुनेछ ।

- (४) प्रज्ञा प्रतिष्ठान तदर्थ समितिको अध्यक्षले प्रथम धनकुटा प्राज्ञ सभाको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (५) प्राज्ञ सभाका सदस्यहरूले आफू मध्येबाट १३ सदस्यीय प्राज्ञ प्रतिष्ठान गठन गर्नेछ ।
- (६) प्राज्ञ सभाको अध्यक्षता प्रमुखले गर्नेछ ।
- (७) प्राज्ञ सभा बढीमा ४५ सदस्यीय हुनेछ ।

७. प्राज्ञ सभाको बैठक: (१) सामान्यता प्राज्ञ सभाको बैठक वर्षमा १ पटक हुनेछ ।

(२) यस ऐनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि पच्चिस प्रतिशत सभा सदस्यले लिखित रूपमा प्राज्ञ सभा बोलाउन अध्यक्ष समक्ष आवेदन गरेमा अध्यक्षले आवेदन प्राप्त गरेको मितिले एक महिना भित्र विशेष प्राज्ञ सभा बोलाउन प्रमुख समक्ष सिफारिस गर्नु पर्नेछ । यसरी सिफारिस प्राप्त भएको ७ दिन भित्र प्रमुखले विशेष प्राज्ञ सभा आव्हान गर्नु पर्नेछ ।

(३) विशेष प्राज्ञ सभाको अध्यक्षता प्रमुख गर्नेछ ।

(४) प्राज्ञ सभाको गणपुरक संख्या तत्काल कायम रहेको कुल सदस्य संख्याको ५१ प्रतिशतको हुनेछ ।

(५) प्राज्ञ सभा बैठकको निर्णय प्रमुखले प्रमाणित गर्नेछ ।

(६) प्राज्ञ सभाको बैठक व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य प्रबन्ध प्रचलित कानून बमोजिम प्रतिष्ठान आफैले व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।

८. प्राज्ञ सदस्यको योग्यता: (१) धनकुटा नगरपालिका प्राज्ञ सदस्य हुनका लागि देहाय बमोजिमको योग्यता भएको हुनुपर्नेछ ।

(क) धनकुटा नगरपालिकाको स्थायी नेपाली नागरिक भएको हुनुपर्ने,

(ख) भाषा, कला, साहित्य, ललितकला, संगीत तथा नाट्य, चलचित्र, दर्शन तथा समाजशास्त्र लगायत क्षेत्रमा अध्ययन, अध्यापन तथा अनुसन्धान गरी पहिचान बनाएको,

(ग) अदालतबाट दोषी प्रमाणित नभएका व्यक्तिहरू,

(घ) ४० वर्ष उमेर पूरा भएको ।

९. प्राज्ञ सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्राज्ञ सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ ।

क. धनकुटा नगरपालिका प्राज्ञ प्रतिष्ठानको नीति तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने,

ख. धनकुटा नगर क्षेत्र भित्रको भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्रको अध्ययन, अनुसन्धान गरी उपयोगी ग्रन्थ एवम् कृति तयार गरी प्रकाशित गर्ने गराउने,

ग. सामाजिक, सांस्कृतिक एवम् मौलिक संस्कृति, परम्परागत ज्ञान, सीप एवम् सृजनाको विकास प्रवर्धन गरी सोको जगेर्नाका लागि कार्य गराउने,

घ. धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रभित्र बोलिने भाषालाई समृद्ध र वैभवशाली बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने,

ङ. धनकुटा नगरपालिका क्षेत्र भित्रका भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्रको अध्ययन तथा अनुसन्धानका लागि विद्वत् वृत्तिको व्यवस्था गर्ने,

च. धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रको भाषा, कला, साहित्यलाई प्रदेश तथा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा पहिचान दिलाउन कार्य गर्ने,

छ. धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रको विभिन्न जातजातिको लोपोन्मुख भाषा, कला, संस्कृति, सीपको अनुसन्धान, संरक्षण र विकास गर्ने,

ज. वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्ने,

झ. प्राज्ञ प्रतिष्ठानलाई आवश्यक निर्देशन तथा मार्गदर्शन दिने,

- ज. प्रज्ञा प्रतिष्ठानको कार्यको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने,  
 ट. यस ऐनको सापेक्षतामा कार्यविधि तथा नियम बनाई स्वीकृतिका लागि धनकुटा नगर कार्यपालिकामा पेस गर्न लगाउने,  
 ठ. ऐनको उद्देश्य प्राप्त गर्नका लागि अन्य आवश्यक कार्य गर्ने,  
 ड. प्रज्ञा प्रतिष्ठानको निर्वाचन गर्ने ।

### परिच्छेद – ५

#### प्रज्ञा प्रतिष्ठान सम्बन्धी व्यवस्था

१०. प्रज्ञा प्रतिष्ठान गठन: (१) धनकुटा नगरपालिका प्रज्ञा प्रतिष्ठान १३ सदस्यीय हुनेछ ।

(२) प्रज्ञा प्रतिष्ठानमा देहाय बमोजिमको पदाधिकारी रहनेछन् ।

|            |                         |
|------------|-------------------------|
| अध्यक्ष    | १ जना                   |
| उपाध्यक्ष  | २ जना (१ महिला १ पुरुष) |
| सचिव       | १ जना                   |
| सहसचिव     | १ जना                   |
| कोषाध्यक्ष | १ जना                   |
| सदस्य      | ६ जना                   |

(३) उपदफा २ बमोजिम गठन हुने प्रज्ञा प्रतिष्ठानको अध्यक्ष र कोषाध्यक्षमध्ये १ जना अनिवार्य महिला हुनुपर्नेछ ।

(४) नगरपालिकाको समाजिक विकास समितिको संयोजक प्रतिष्ठानको पदेन सदस्य रहनेछ ।

(५) प्रज्ञा प्रतिष्ठान ३३ प्रतिशत महिला सहित समावेशी सिद्धान्तको आधारमा गठन हुनेछ ।

(६) प्रज्ञा प्रतिष्ठान समितिको कार्यकाल चार वर्षको हुनेछ ।

७ प्रज्ञा प्रतिष्ठान समितिको गठन सम्भव भए सम्म सर्वसम्मत रूपमा नभए निर्वाचन प्रणालीद्वारा गठन हुनेछ ।

(८) निर्वाचन सम्बन्धी अन्य प्रबन्ध प्राज्ञ सभाले तोके बमोजिम हुनेछ ।

११. प्रज्ञा प्रतिष्ठानको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने,

(ख) धनकुटा नगर क्षेत्र भित्रको भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्रको अध्ययन, अनुसन्धान गरी उपयोगी ग्रन्थ एवम् कृति तयार गरी प्रकाशित गर्ने, गराउने,

(ग) सामाजिक, सांस्कृतिक एवम् मौलिक संस्कृति, परम्परागत ज्ञान, सिप एवम् सृजनाको विकास र प्रवर्धन गरी सोको जगेर्नाका लागि कार्य गर्ने,

(घ) अनुवाद एवं प्रकाशन सम्बन्धी कार्य गर्ने,

(ङ) स्थानीय, प्रादेशिक एवं **राष्ट्रिय गोष्ठी, सम्मेलन र प्रदर्शनीमा सहभागिता गर्ने, गराउने,**

(च) समान प्रकृतिका अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थासँग सम्बन्ध स्थापित गर्ने,

(छ) विधागत क्षेत्रमा योगदान गर्ने व्यक्तिलाई कदर, सम्मान र पुरस्कृत गर्ने,

(ज) विधागत क्षेत्रमा योगदान गर्ने क्रियाशील प्रतिभाको पहिचान र विकासका लागि कार्य गर्ने गराउने,

(झ) विभिन्न जातजाति तथा समुदायका कला, साहित्य, लिपि, संस्कृति तथा लोकोक्तिको संवर्धन, संरक्षण र विकास गर्ने,

(ञ) धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रभित्र बोलिने भाषालाई समृद्ध र वैभवशाली बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने,

- (ट) धनकुटा नगरपालिका क्षेत्र भित्रका भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्रको अध्ययन तथा अनुसन्धानका लागि विद्वत् वृत्तिको व्यवस्था गर्ने,
- (ठ) धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रको भाषा, साहित्य, कलालाई प्रदेश तथा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा पहिचान दिलाउन कार्य गर्ने,
- (ड) धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रको विभिन्न जातजातिको लोपोन्मुख भाषा, कला, संस्कृति, सीपको अनुसन्धान, संरक्षण र विकास गर्ने
- (ढ) प्राज्ञ सभाले गरेको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने,
- (ण) प्राज्ञ सभाको निर्देशन पालना गर्ने,
- (त) लेखापरीक्षण गर्ने, गराउने,
- (थ) स्वीकृत वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्ने,
- (द) प्रगति समीक्षा गर्ने,
- (ध) चल अचल सम्पतिको सुरक्षा गर्ने,
- (न) प्राज्ञ प्रतिष्ठान कोषको संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने,
- (न) आर्थिक तथा अन्य सहयोग प्राप्तिका लागि पहल गर्ने,
- (प) विद्वत् वृत्ति, सम्मान, कदर तथा पुरस्कार अनुमोदनका लागि सभामा पेश गर्ने,
- (फ) विधागत समितिहरू निर्माण गर्ने र कामको जिम्मेवारी दिने,
- (ब) आवश्यकता बमोजिम अन्य समिति तथा उपसमिति गठन गर्ने र काम, कर्तव्य तोक्ने,
- (भ) भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्रको विकासका लागि स्वीकृत कार्ययोजना बमोजिम काम गर्ने, गराउने,
- (म) प्राज्ञ प्रतिष्ठानको व्यवस्थापन तथा कार्य सहजीकरणका लागि नियम, कार्यविधि तथा मापदण्ड तयार गरी प्राज्ञ सभामा पेश गरी नगर कार्यपालिकामा पेश गर्ने,
- (य) तोकिए बमोजिमको अन्य कार्य गर्ने,

**१२. प्राज्ञ प्रतिष्ठानको बैठक:** (१) प्राज्ञ प्रतिष्ठानको बैठक ३ महिनामा १ पटक बस्नेछ ।

- (२) प्राज्ञ प्रतिष्ठानको बैठक बस्ने मिति, समय, स्थान र बैठकमा छलफल गरिने विषय समेत उल्लेख गरी अध्यक्षको निर्देशनमा सचिवले पत्राचार वा प्रविधिको प्रयोग गरी बैठक बोलाउन सक्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिमको बैठक बस्ने सूचना कम्तीमा २४ घण्टा अगावै प्राज्ञ प्रतिष्ठानको पदाधिकारी तथा सदस्यहरूलाई जानकारी दिनुपर्नेछ ।
- (४) प्राज्ञ प्रतिष्ठानको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ । अध्यक्ष अनुपस्थितिमा ज्येष्ठ उपाध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (५) प्राज्ञ प्रतिष्ठानको गणपूरक संख्या तत्काल कायम रहेको कुल सदस्य संख्याको एकाउन्न प्रतिशत हुनेछ ।
- (६) प्राज्ञ प्रतिष्ठानको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुने र मत बराबर भएको खण्डमा मात्र अध्यक्षले निर्णायक मत प्रदान गर्नेछ ।
- (७) प्राज्ञ प्रतिष्ठानको बैठकको निर्णय अध्यक्षले प्रमाणित गर्नेछ ।
- (८) प्राज्ञ प्रतिष्ठानको बैठक व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य प्रबन्ध प्रचलित कानून बमोजिम प्रतिष्ठान आफैले व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।

**परिच्छेद - ६**  
**कोष तथा लेखा परीक्षण**

- १३. कोषको व्यवस्थापन:** (१) धनकुटा नगरपालिका प्रज्ञा प्रतिष्ठानको आफ्नो छुट्टै कोष हुनेछ ।
- (२) धनकुटा नगरपालिका प्रज्ञा प्रतिष्ठान कोषको व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ ।
- क) नगरपालिकाबाट प्राप्त रकम,
  - ख) प्रदेश तथा संघीय सरकारबाट प्राप्त रकम,
  - ग) स्वदेशी संघ संस्था तथा व्यक्तिबाट प्राप्त रकम,
  - घ) विदेशी संघ संस्था तथा व्यक्तिबाट प्राप्त रकम,
  - ड) व्याजबाट प्राप्त रकम,
  - च) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम,
- (३) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको बैंक खाता सञ्चालनका लागि अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षबाट हुनेछ । **कोषाध्यक्ष अनिवार्य गरी सचिव र अध्यक्षमध्ये एक जनाको गरी दुई जनाको संयुक्त दस्तखतबाट खाता संचालन हुनेछ ।**
- (४) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको लेखापरीक्षण धनकुटा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले तोकेको दर्तावाला लेखापरीक्षकबाट प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

**परिच्छेद- ७**

**प्रज्ञा प्रतिष्ठानका पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार**

- १४. अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:** (१) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ ।
- क) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको बैठकको अध्यक्षता गर्ने,
  - ख) प्राज्ञ सभा र प्रज्ञा प्रतिष्ठानले गरेका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
  - ग) प्रतिष्ठानको वार्षिक कार्यक्रम, प्रतिवेदन, बजेट बनाउने, बनाउन लगाउने,
  - घ) प्रतिष्ठानको काम कार्यवाहीलाई आवश्यक निर्देशन, अनुगमन र नियन्त्रण गर्ने,
  - ड) विभिन्न पालिकाहरू र संघ संस्थाहरूसँग आवश्यक सम्पर्क गर्ने,
  - च) प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारसँग आवश्यक सम्पर्क गर्ने,
  - छ) प्राज्ञ सभाले तोके बमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने,
  - ज) आफ्नो अनुपस्थितिमा ज्येष्ठ उपाध्यक्षलाई कार्यवाहक तोक्ने ।
- १५. उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:** (१) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ ।
- क) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा प्रतिष्ठान बैठकको अध्यक्षता गर्ने,
  - ख) प्रतिष्ठानको निर्णयहरूको कार्यान्वयनमा अध्यक्षलाई सहयोग गर्ने,
  - ग) अध्यक्षको निर्देशनमा अन्य कार्यहरू गर्ने,
  - घ) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा निजले गर्ने सबै कार्यहरू गर्ने,
  - ड) विधागत क्षेत्रको प्रगति विवरण बैठकमा पेस गर्ने ।
- १६. सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार:** (१) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ ।
- क) अध्यक्षको अनुमतिमा बैठक बोलाउने,
  - ख) बैठकका निर्णयहरू अभिलेखिकरण तथा कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
  - ग) सदस्यहरूलाई संस्थाका निर्णयहरू जानकारी गराउने,

- घ) कार्यालय व्यवस्थापन गर्ने,  
 ड) अध्यक्ष तथा समितिबाट निर्देशित कार्यहरू गर्ने,  
 च) प्रतिष्ठानका सम्पूर्ण अभिलेखहरू अद्यावधिक राख्ने,  
 १७. सहसचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको सह सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ ।  
 क) सचिवको अनुपस्थितिमा सचिवले गर्ने सबै काम गर्ने ।  
 ख) सचिवको काममा सहयोग पुऱ्याउने,

१८. कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ ।  
 क) कोषको हिसाव किताब चुस्तदुरुस्त राख्ने वा राख्न लगाउने,  
 ख) लेखापरीक्षण गर्ने व्यवस्था गर्ने, गर्न लगाउने,  
 ग) वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम बनाउने,  
 घ) अध्यक्ष तथा समितिबाट निर्देशित कार्यहरू गर्ने ।

१९. सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) प्रज्ञा प्रतिष्ठानको सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछ ।  
 क) बैठकमा सक्रिय सहभागी भई उपयुक्त निर्णयमा पुग्न सघाउ पुऱ्याउने,  
 ख) प्रतिष्ठानको नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न सहयोग गर्ने,  
 ग) प्रतिष्ठानका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष तथा सचिवका कार्यहरूमा सहयोगी बन्ने,  
 घ) आफूलाई जिम्मा दिइएका कार्यहरूलाई कुशलतापूर्वक पूरा गर्ने ।

### **परिच्छेद -८** **विधागत समिति**

२०. विधागत समिति: (१) भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्रको उन्नयन, विकास संरक्षण र संवर्धनमा सहयोग पुऱ्याउन आवश्यकता अनुसार देहाय बमोजिमका विधागत समिति प्रज्ञा प्रतिष्ठानले प्राज्ञ सभाका सदस्यहरू मध्येबाट गठन गर्न सक्नेछ ।

- |                                         |                 |
|-----------------------------------------|-----------------|
| क) भाषा, साहित्य प्रवर्धन समिति         | बढिमा ३ सदस्यीय |
| ख) ललित कला प्रवर्धन समिति              | बढिमा ३ सदस्यीय |
| ग) संगीत तथा नाट्य प्रवर्धन समिति       | बढिमा ३ सदस्यीय |
| घ) दर्शन तथा समाजशास्त्र प्रवर्धन समिति | बढिमा ३ सदस्यीय |
- (२) उपदफा १ बमोजिम गठन हुने समितिहरूको संयोजक जेष्ठ सदस्यले गर्नेछ । उपरोक्त अनुसारको समितिमा १ जना सदस्य हुनु पर्नेछ ।  
 (३) उपदफा १ बमोजिम गठन हुने समितिले आफ्नो कार्यविधि आफै तयार गर्नेछ ।

### **परिच्छेद - ९** **पद रिक्त हुने सम्बन्धी व्यवस्था**

२१. पद रिक्त हुने अवस्था: (१) देहायको अवस्थामा प्रतिष्ठानका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको पद रिक्त हुनेछ

- क) पदावधि समाप्त भएमा,
- ख) राजीनामा दिई राजिनामा स्वीकृत भएमा,
- ग) शारीरिक वा मानसिक रूपमा कार्य गर्न सक्षम नभएको प्रमाणित भएमा,
- घ) नैतिक पतन वा फौजदारी अभियोगमा सजाय पाएमा,
- ड) मृत्यु भएमा,
- च) दफा २२ अनुसार पदबाट हटेमा ।

२२. पदबाट हटाउन सक्ने: (१) देहायको अवस्थामा प्रज्ञा प्रतिष्ठानका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूलाई पदबाट हटाउन सकिनेछ ।

क) पद अनुकूल आचरण नगरेको, ऐनको उल्लङ्घन गरेको, प्रतिष्ठानको हित विपरीत कार्य गरेको, इमान्दारीपूर्वक काम नगरेको वा निजमा कार्यक्षमताको अभाव भएको कारण खुलाई प्रतिष्ठानमा तत्काल कायम रहेका कम्तीमा दुई तिहाई सदस्यहरूले हस्ताक्षर गरी अध्यक्ष समक्ष निवेदन दिएमा प्रतिष्ठानको बैठकको निर्णय अनुसार पदमुक्त गर्न सकिनेछ । तर, पदमुक्त गर्ने निर्णय लिनुभन्दा पहिले सम्बन्धित पदाधिकारी वा सदस्यलाई सफाइको अवसर प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

ख) प्रज्ञा प्रतिष्ठान निष्क्रिय भई ६ महिनासम्म पनि बैठक बस्न नसकेमा वा विवादमा परी आवश्यक निर्णय लिन असमर्थ भएमा एक चौथाई सदस्यहरूले प्राज्ञ सभाको बैठक आव्हान गर्न सक्नेछन् ।

ग) धनकुटा नगरपालिका प्राज्ञ सभा सम्बन्धी कुनै विवाद भएमा धनकुटा नगर कार्यपालिकाको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

## परिच्छेद- १०

### विविध

२३. मानार्थ सदस्यता सम्बन्धी व्यवस्था: (१) भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति, समाजशास्त्र र दर्शनशास्त्रको क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याएका स्वदेशी वा विदेशी व्यक्तिहरूलाई प्रज्ञा प्रतिष्ठानको सिफारिसमा, प्राज्ञ सभाले मानार्थ सदस्यता प्रदान गर्न सक्नेछ । प्रतिष्ठानका मानार्थ सदस्यहरूलाई मतदानको अधिकार हुनेछैन ।

२४. प्रगति प्रतिवेदन: (१) प्रतिष्ठानले वर्षभरि गरेका समग्र रचनात्मक कार्यहरूको प्रगति प्रतिवेदन प्रत्येक वर्ष अध्यक्षले नगर प्रमुख मार्फत नगर कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

२५. अधिकार प्रत्यायोजन: (१) अधिकार प्रत्यायोजन सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क) प्राज्ञ सभाले आवश्यकता भएमा आफ्ना केही वा कुनै अधिकार प्रज्ञा प्रतिष्ठानलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

ख) प्रतिष्ठानको कार्यचापलाई हेरी अध्यक्षले सचिवलाई केही अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

२६. शपथ: (१) आफ्नो कार्यभार सम्हाल्नु अघि प्रतिष्ठानका अध्यक्षले नगरप्रमुख समक्ष तथा उपाध्यक्ष, सचिव, सहसचिव कोषाध्यक्ष र प्राज्ञ प्रतिष्ठानको सदस्यहरूले अध्यक्ष समक्ष अनुसूची- १ बमोजिम तोकिएको ढाँचामा शपथ लिनुपर्नेछ ।

२७. राजिनामा: (१) प्रतिष्ठानका अध्यक्षले नगरप्रमुख समक्ष तथा उपाध्यक्ष, सचिव, सह सचिव कोषाध्यक्ष र प्राज्ञ प्रतिष्ठानको सदस्यहरूले अध्यक्ष समक्ष राजिनामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

२८. कार्यविधि नियम बनाउन सक्ने: (१) धनकुटा नगरपालिकाले यस ऐनले राखेको उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक कार्यविधि, नियमावली र मापदण्ड बनाई लागु गर्न सक्नेछ ।

२९. संशोधन र खारेजी: (१) यो ऐन आवश्यकता अनुसार नगर सभाले संशोधन वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

३०. प्रचलित कानून लागु हुने: (१) प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भएका विषयहरूका सम्बन्धमा सोही बमोजिम हुनेछ ।

## अनुसूची १

(दफा २७ सँग सम्बन्धित)

### शपथ

म ..... देश र जनताप्रति पूर्ण वफादार रही सत्यनिष्ठापूर्वक देश र जनताको नाममा शपथ लिन्छु कि नेपालको सार्वभौमसत्ता नेपाली जनतामा निहित रहेको नेपालको संविधान प्रति पूर्ण वफादार रही धनकुटा नगरपालिका प्रज्ञा प्रतिष्ठानको ..... पदको कामकाज प्रचलित कानूनको अधिनमा रही कसैको डर नमानी, पक्षपात नगरी, कसैप्रति पूर्वाग्रह वा खराब भावना नलिई, इमान्दारीसाथ गर्नेछु र कर्तव्यपालनको सिलसिलामा आफूलाई जानकारी भएको कुरा म पदमा बहाल रहँदा वा नरहँदाको जुनसुकै अवस्थामा पनि प्रचलित कानूनको पालना गर्दा बाहेक अरु कुनै अवस्थामा कुनै किसिमबाट पनि प्रकट वा संकेत गर्ने छैन ।

१. नाम:

२. पद:

३. हस्ताक्षर:

४. मिति:

दशरथ राई

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत